

SOSYAL AĞLARIN BENİMSENMESİ VE EĞİTSEL BAĞLAMDA KULLANIMI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Yrd. Doç. Dr. Hasan ÖZGÜR

Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, hasanozgur@trakya.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmada, öğretmen adaylarının Facebook sosyal ağ sitesinin eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi ve Facebook sosyal ağ sitesinin eğitim bağlamında kullanımı ile bu sosyal ağ sitesinin benimsenmesi arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma ilişkisel tarama modeline göre desenlenmiştir. Çalışma örneklemini, 2012-2013 öğretim yılı bahar döneminde Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 345 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veriler, Sosyal Ağların Eğitsel Kullanımı Ölçeği, Sosyal Ağların Benimsenmesi Ölçeği ve kişisel bilgiler formu ile elde edilmiştir. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, Mann Whitney U, Kruskal Wallis H ve korelasyon testlerinden yararlanılmıştır. Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının Facebook sosyal ağ sitesinin eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin görüşlerinin orta düzeyin üzerinde olduğunu ve Facebook sosyal ağ sitesinin eğitsel bağlamda kullanımı ile bu sosyal ağ sitesinin benimsenmesi arasında orta düzeyde bir ilişki olduğunu göstermiştir. Araştırmada ayrıca, öğretmen adaylarının Facebook sosyal ağ sitesinin eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin görüşleri ile cinsiyet, sosyal ağ sitesi kullanım sıklığı ve öğrenim görülen bölüm değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu bulgusu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal ağlar, Facebook, eğitim, öğretmen adayı

INVESTIGATION THE RELATIONSHIP BETWEEN ADOPTION AND USE OF SOCIAL NETWORKS IN EDUCATIONAL CONTEXT IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES

ABSTRACT

In this study, it was aimed to analyze the views of the pre-service teachers in using the Facebook social networking site in educational context in terms of several variables and to evaluate the relationship between the use of this social networking site in educational context and the adoption of the Facebook social networking site. The research was designed according to the relational screening model. The study sample included 345 pre-service teachers studying at Trakya University Faculty of Education in 2012-2013 academic year spring term. The data were obtained by using Educational Use of Social Networks Scale, Social Networks Adoption Scale and personal information form. The analysis of data was conducted by descriptive statistics, Mann Whitney U-Test, Kruskal-Wallis H and correlation tests were benefited. The research findings revealed that the views of pre-service teachers in using Facebook social networking site in educational context was over the mid-level and the relationship between the use of this social networking site in educational context and the adoption of the this social networking site was at mid-level. Moreover, in the research a statistically significant difference was obtained between the views of pre-service teachers in using Facebook social networking site in educational context and gender, frequency of using social networking and the department of study variables.

Keywords: Social networks, Facebook, education, pre-service teacher

Sosyal Ağların Benimsenmesi ve Eğitsel Bağlamda Kullanımı Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

1. Giriş

Bilgi çağı olarak adlandırılan günümüzde bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan değişim ve gelişimler, bireyin yaşantısını kolaylaştırmış, iletişim engellerini ortadan kaldırarak bireylerin birbirleriyle daha kolay, hızlı ve etkileşimli iletişim kurmalarına olanak sağlamıştır. Bilgi teknolojilerindeki bu değişim ve gelişim süreci öğretim ortamlarının kapsamının ve öğretme-öğrenme faaliyetlerinin de değişmesine yol açarak (DeLacey ve Leonard, 2002; Radcliffe, 2002), eğitimin geleneksel okul ve sınıf tabanlı formal yapısından kurtularak sosyal ve informal öğrenmeye odaklanmasına vesile olmuştur (Ekici ve Kıyıcı, 2012).

İnternet ve beraberinde gelen teknolojinin yaygınlaşması, ağlaşmayı beraberinde getirerek sosyal ağların doğmasına yol açmıştır. Sosyal ağların kurulmasında en önde gelen teknolojilerden biri olan Web 2.0, sosyal etkileşim, işbirliği ve paylaşım gibi araçları ile bireylerin birbiri ile olan iletişim ve etkileşimini kolaylaştıran günümüzün en önemli ve yaygın kullanılan teknolojileri arasında yerini almıştır (Warschauer, 2009). Web 2.0 teknolojileri ile birlikte ortaya çıkan ortamlardan biri de sosyal ağ siteleridir. Sosyal ağ siteleri Pempek, Yermolayeva ve Calvert (2009)'a göre, kullanıcıların birbirlerine profil bilgileri gönderimi, genel veya özel çevrimiçi mesaj gönderimi veya çevrimiçi fotoğraf, video paylaşımı gibi yenilikçi yollar kullanarak bireylerin diğer kişilerle iletişim kurmasına izin veren üye tabanlı İnternet toplulukları olarak tanımlanmaktadır.

Sosyal ağların eğitsel kullanımı incelendiğinde; çoğu üniversite öğrencisinden oluşan (Socialbakers, 2013) çevrimiçi sosyal ağ katılımcılarının, diğer öğrenciler, öğretmenler ve öğrenme toplulukları ile iletişim ve etkileşimlerinin sağlanması, aktif katılımlarının gerçekleşebilmesi, bilgi ve kaynak paylaşımlarına katkı sağlaması ve eleştirel düşüncelerine olanak tanınması sosyal ağların ve beraberinde gelen teknolojik uygulamaların eğitim-öğretim ortamlarına sağladığı önemli katkılar arasında gösterilmektedir (Ajjan ve Hartshorne, 2008; Mason, 2006). Selwyn (2009) ise benzer ilgi alanları ve etkinlikleri üzerine kurulu işbirlikçi oluşumlara katılımın, öğrenenlere eğitsel açıdan fayda sağlayabileceğini belirtirken, Ellison (2008) da sosyal ağların informal şekilde kullanılmasına rağmen öğretme ve öğrenme etkinliklerini desteklemek amacıyla kullanılma potansiyeline sahip olduğunu belirtmektedir. Öte yandan Balcı (2010, s.466), sosyal ağların eğitim aracı olarak kullanımının; eğitimin bireyselleştirilmesi, eğitimde bilgisayarın kullanılmasıyla kalite, başarı ve etkililiğin artması, görsel ve işitsel öğrenme materyallerinin oluşturulmasına olanak sağlaması, hızlı geribildirim alabilme ve çok yönlü iletişim gibi avantajlar getirdiği üzerinde durmaktadır.

Ziyaretçi sayısı, üye sayısı ve paylaşım sayısı dikkate alındığında Facebook, diğer tüm sosyal ağ siteleri arasında ilk sırayı almaktadır. Dünya genelinde 580 milyonun üzerinde aktif kullanıcıya sahip olan Facebook, ülkemizde ise 34 milyon aktif kullanıcı sayısı ile dünya genelinde altıncı sırada yer almaktadır (Quintly, 2013). Eğitsel açıdan Facebook sosyal ağının eğitim ortamlarında bir araç olarak kullanılmasına ilişkin çalışmalarda; Facebook sosyal ağının öğrenen motivasyonunun ve derse katılımının artmasında olumlu etkileri olduğu (Kabilan, Norlida ve Abidin 2010; West, Lewis ve Currie, 2009), bilginin öğrenilmesini ve

Hasan Özgür

transferini kolaylaştırdığı (Madge, Meek, Wellens ve Hooley, 2009), öğrenmeye ve öğrenilenlere karşı olumlu tutumun geliştirilmesinde etkili olduğu (Kirschner ve Karpinski, 2010; Pasek ve Hargittai, 2009), kişiler arası zeka ve eleştirel düşünmeyi geliştirdiği (Lampe, Ellison ve Steinfeld, 2008), öğrenci-öğretmen iletişim ve etkileşiminin sınıf ortamının dışında da devam etmesine vesile olduğu (Selwyn, 2009) üzerinde durulmaktadır. Öte yandan eğitim açısından yararları incelendiğinde ise, biçimlendirici değerlendirmeye olanak sağlayan çeşitli aktiviteleri kullanma olanağı sunması (Pasek ve Hargittai, 2009); öğrenilenlerin ve öğretme metotlarının değerlendirilmesi için olanaklar sunması (Roblyer, McDaniel, Webb, Herman ve Witty, 2010) Facebook sosyal ağının eğitim ortamında bir araç olarak kullanılmasının yararları arasında gösterilmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, sosyal ağların bünyesinde barındırdığı işbirliği, iletişim ve etkileşim araçlarının eğitim bağlamında kullanımına ilişkin geleceğin öğretmeni olacak öğrencilerimizin görüşlerinin ortaya konulmasıdır. İlgili alanyazın tarandığında, sosyal ağ sitelerine yönelik kültürel incelemeler (Vitkauskaitė, 2011), sosyal ağların öğrenci ve öğretmenler tarafından kullanım durumlarını ortaya koyan (Blansky vd., 2013; Madge vd., 2009; Pempek vd., 2009), sosyal ağlarda bireysel etkinliklerin eğitsel bağlamda analizi (Lim, 2010; Selwyn, 2009), sosyal ağların eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin çalışmalar (Kabilan vd., 2010; Mazman, 2009), sosyal ağların eğitsel amaçlı kullanımının çeşitli değişkenler açısından incelendiği (Celik, Sahin, Eren ve Akturk 2012; Sezgin, Erol, Dulkadir ve Karakaş, 2011; Stanciu, Mihai ve Aleca, 2012) araştırmalara rastlanmaktadır. Ancak ilgili alanyazının incelenmesinde özellikle öğretmen adayları ile gerçekleştirilen ve sosyal ağların benimsenmesi ile eğitsel bağlamdaki kullanımına ilişkin görüşleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından inceleyen herhangi bir araştırmaya rastlanamamıştır. Bu bağlamda, araştırmanın temel amacı geleceğin öğretmenleri olacak öğrencilerimizin sosyal ağ sitelerinin eğitsel bağlamdaki kullanımına ilişkin görüşleri ile demografik değişkenler ve sosyal ağların benimsenmesi arasındaki ilişkiyi saptamaktır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Öğretmen adaylarının, Facebook sosyal ağ sitesinin eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin görüşleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı fark var mıdır?
- Öğretmen adaylarının, Facebook sosyal ağ sitesinin eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin görüşleri ile sosyal ağ sitesi kullanım sıklıkları arasında anlamlı fark var mıdır?
- Öğretmen adaylarının, Facebook sosyal ağ sitesinin eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin görüşleri ile öğrenim gördükleri bölümleri arasında anlamlı fark var mıdır?
- Öğretmen adaylarının, Facebook sosyal ağ sitesinin eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin görüşleri ile Facebook sosyal ağ sitesinin benimseme düzeyleri arasındaki ilişki anlamlı mıdır?

Sosyal Ağların Benimsenmesi ve Eğitsel Bağlamda Kullanımı Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

2. Yöntem

Bu çalışma, betimsel bir araştırma olup ilişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Karasar (2005, s.81)'a göre ilişkisel tarama modelinde; iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında var olan değişim ve/veya bu değişimin derecesini belirlemek amaçlanır. Tarama yolu ile bulunan ilişkiler bir neden sonuç ilişkisinden ziyade bir değişkendeki durumun bilinmesi halinde bunun diğer değişkenin kestirilmesini sağlaması bağlamında yorumlanır. Bu doğrultuda gerçekleştirilen bu çalışmada, öğretmen adaylarının Facebook sosyal ağ sitesini benimseme düzeyleri ile ilgili ağın eğitim bağlamında kullanımına ilişkin görüşleri arasındaki ilişki, korelasyon türü ilişkisel tarama modeli kullanılarak çözümlenmeye çalışılmıştır. Cinsiyet, sosyal ağ sitesi kullanım sıklığı ve öğrenim görülen bölüm değişkenleri ile Facebook sosyal ağ sitesinin eğitim bağlamında kullanımına ilişkin görüşler arasında farklılaşma olup olmadığını belirlemek amacıyla ise karşılaştırma türü ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma grubunu 2012-2013 öğretim yılı bahar döneminde Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin 10 farklı öğretmen yetiştirme programının son sınıflarında öğrenim gören 239 kadın (%69) ve 106'sı erkek (%37) toplam 345 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Son sınıf öğrencilerinin öğretimi planlayabilme ve öğretebilme becerilerine sahip olduklarına inandıkları ve bireysel öğretim yeterliliği inançları birinci sınıflara göre daha yüksek olduğu ifade edilmektedir (Cerit, 2010). Çalışma grubunu oluşturan öğretmen adayları aynı zamanda meslek bilgisi, genel kültür ve alan derslerinin önemli bir bölümünü almış ve öğretmenlik mesleğine yönelik belirli yeterlilikleri edinmişlerdir. Bu nedenlerle araştırma verilerinin elde edilmesinde son sınıf öğretmen adayları çalışma grubuna dâhil edilmiştir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada verilerin toplanmasında, Mazman (2009) tarafından geliştirilen "Sosyal Ağların Eğitsel Kullanımı Ölçeği" ile Usluel ve Mazman (2009) tarafından geliştirilen "Sosyal Ağların Benimsenmesi Ölçeği" kullanılmıştır. Diğer taraftan, katılımcıların demografik özellikleri ile sosyal ağlara yönelik alışkanlıklarının belirlenmesi amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgiler Formu" kullanılmıştır.

Sosyal Ağların Eğitsel Kullanımı Ölçeği: Mazman (2009) tarafından geliştirilen ölçek 11 maddeden oluşmakta olup sorular 10'lu (1=Hiç katılmıyorum ve 10=Tamamen katılıyorum) skala üzerinden yanıtlanmaktadır. Ölçek üç faktörden oluşmaktadır. Bu faktörler sırasıyla da "İletişim", "İşbirliği", "Kaynak ve materyal paylaşımı" olarak adlandırılmıştır. Bu faktörler altında yer alan maddelerin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının .58 ile .81 arasında değiştiği ve ölçeğin İletişim faktörüne ilişkin iç tutarlık katsayısının .90, İşbirliği faktörüne ilişkin iç tutarlık katsayısının .85 ve Kaynak ve materyal paylaşımı faktörüne ilişkin iç tutarlık katsayısının da .85 olduğu belirtilmiştir (Mazman, 2009).

Hasan Özgür

Sosyal Ağların Benimsenmesi Ölçeği: Usluel ve Mazman (2009) tarafından geliştirilen ölçek, 21 maddeden ve 5 faktörden oluşmaktadır. Bu faktörler sırasıyla, “Yarar”, “Kullanım kolaylığı”, “Sosyal etki”, “Kolaylaştırıcı faktörler” ve “Topluluk kimliği” olarak adlandırılmıştır. Ölçekteki sorular 10’lu likert tipinde olup yanıtlar 1=“Hiç katılmıyorum” ve 10=“Tamamen katılıyorum”u ifade edecek şekilde hazırlanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .90 olarak hesaplanmıştır (Usluel ve Mazman, 2009).

Kişisel Bilgiler Formu: Araştırmada, çalışma grubunu oluşturan öğretmen adaylarına ait demografik bilgilerin elde edilebilmesi için kişisel bilgiler formu kullanılmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler araştırmacı tarafından, 2012–2013 öğretim yılı bahar döneminde toplanmıştır. Öğretmen adaylarına öncelikle araştırma konusu ve veri toplama araçları hakkında bilgi verilmiş, ardından araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu hatırlatılarak öğretmen adaylarının ölçekleri yanıtlamaları sağlanmıştır. Ölçekler yaklaşık 25 dakikalık sürede yanıtlanmıştır. Her iki ölçekte yer alan faktörler üzerinde merkezi dağılım, çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiş, ölçekler üzerinde gerçekleştirilen Kolmogorov-Smirnov Test sonucunun $p < 0.05$ olduğu sonucu görülmüş ve verilerin normal dağılım göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Normal dağılım göstermediği tespit edilen verilerin değerlendirilmesi amacıyla, betimsel istatistikler, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H testlerinden yararlanılmıştır. Karşılaştırmalarda anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.

3. Bulgular

Sosyal ağların eğitsel kullanımı ölçeğinden elde edilen puan ortalaması $\bar{X}=86.60$ ile sosyal ağların benimsenmesi ölçeğinden elde edilen puan ortalamasının $\bar{X}=143.26$ orta düzeyin üzerinde olduğu ortaya çıkmıştır (Tablo 1). Sosyal ağların eğitsel kullanımı ölçeğini oluşturan her bir faktör için elde edilen ortalama puanın ilgili faktöre ait madde sayısına bölünmesi sonucu öğretmen adaylarının sosyal ağların eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin görüşleri sırasıyla (1) *İşbirliği*, (2) *Kaynak ve materyal paylaşımı*, (3) *İletişim* biçiminde sıralandığı ortaya çıkmıştır.

Sosyal Ağların Benimsenmesi ve Eğitsel Bağlamda Kullanımı Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Tablo 1: Sosyal Ağların Eğitsel Bağlamda Kullanımı ve Benimsenmesine İlişkin Betimsel İstatistikler

Değişken	<i>n</i>	<i>k</i>	\bar{X}	\bar{X}/k	<i>ss</i>
İşbirliği	345	3	24.20	8.06	6.87
Kaynak ve materyal paylaşımı	345	2	15.84	7.92	5.10
İletişim	345	6	46.17	7.70	13.94
Sosyal ağların eğitsel kullanımı	345	11	86.60	7.87	23.69
Sosyal ağların benimsenmesi	345	21	143.26	6.82	35.51

Öğretmen adaylarının Facebook sosyal ağının eğitsel bağlamda kullanım düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Tablo 2’de sunulan bulgulara göre, cinsiyet değişkeni bağlamında ölçeğin tümü ve alt faktörlerden elde edilen puanlar arasında anlamlı fark olduğu ($U=9151.50$, $p<.05$) görülmektedir. Başka bir deyişle, kadın öğretmen adaylarının ölçeğin genel ve alt boyut ortalamalarının erkek öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu bulgu, kadın öğretmen adaylarının sosyal ağları erkek öğretmen adaylarına kıyasla daha yüksek oranda akademik veya eğitim amaçlı kullanma eğilimi gösterdiklerini işaret etmektedir.

Tablo 2: Cinsiyet Değişkeninin Sosyal Ağların Eğitsel Kullanımına Göre U-Testi Sonucu

Değişken	Cinsiyet	<i>n</i>	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	<i>U</i>	<i>p</i>
İletişim	Kadın	239	185.17	44256.50	9757.50	.001
	Erkek	106	145.55	15428.50		
İşbirliği	Kadın	239	187.47	44806.50	9207.50	.000
	Erkek	106	140.36	14878.50		
Kaynak ve materyal paylaşımı	Kadın	239	182.06	43511.50	10502.50	.009
	Erkek	106	152.58	16173.50		
Sosyal ağların eğitsel kullanımı	Kadın	239	187.71	44862.50	9151.50	.000
	Erkek	106	139.83	14822.50		

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Facebook sosyal ağ sitesinin eğitsel bağlamda kullanıma ilişkin görüşlerinin, haftalık sosyal ağ sitesi kullanım sıklığı değişkenine göre incelenmesi amacıyla Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Analiz sonuçları, öğretmen adaylarının Facebook sosyal ağ sitesi kullanım sıklığı değişkeni ile Facebook sosyal ağ sitesinin eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($\chi^2(sd=4, n=345)=10.72$, $p<.05$). Bu bulgu, haftalık sosyal ağ sitesi kullanım süresindeki artışın, sosyal ağ sitesinin eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin görüşler üzerinde etkili olabileceğini göstermektedir. Gruplar arasında gözlenen farkın kaynağını belirlemek amacıyla, grupların ikili kombinasyonları üzerinden Mann Whitney U testleri uygulanmıştır. Testler sonucunda, Facebook sosyal ağ sitesini haftada 39 saat ve üstü kullanan öğretmen adaylarının bu sitenin eğitsel bağlamda kullanımına

Hasan Özgür

ilişkin görüş ortalamalarının en yüksek düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Başka bir deyişle, haftada 39 saat ve daha fazla süre ile Facebook sosyal ağ sitesi kullanımının, bu sosyal ağ sitesinin eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin görüşlerin olumlu bir şekilde değişmesine yol açtığı söylenebilir. Elde edilen bulgular Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3: Sosyal Ağ Sitesi Kullanım Sıklığı Değişkeninin Sosyal Ağların Eğitsel Kullanım Düzeylerine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonucu

Değişken	<i>n</i>	Sıra ortalaması	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>	Anlamlı fark
10 saat veya daha az (A)	29	140.78	4	10.72	.030	E-A, E-B,
10-20 saat (B)	33	152.64				E-C, E-D
21-30 saat (C)	42	166.45				
31-38 saat (D)	127	167.72				
39 saat üstü (E)	114	195.39				

Öğretmen adaylarının Facebook sosyal ağ sitesinin eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin görüşlerinin, öğrenim görülen bölüm değişkenine göre incelenmesi amacıyla Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Analiz sonuçları, öğrenim görülen bölüm değişkeni ile Facebook sosyal ağ sitesinin eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin görüşler arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($\chi^2(sd=5, n=345)=19.14, p<.05$). Gruplar arasında gözlenen farkın kaynağını belirlemek amacıyla, grupların ikili kombinasyonları üzerinden Mann Whitney U testleri uygulanmıştır. Gerçekleştirilen testler sonucunda, BÖTE ve Yabancı Diller Eğitimi (İngilizce öğretmenliği ve Almanca öğretmenliği) bölümlerinde öğrenim göre öğretmen adaylarının Facebook sosyal ağının benimsenmesine ilişkin ortalamaları $\bar{X}_{BÖTE}=151.72$, $\bar{X}_{Y.D.}=154.59$ ile Facebook sosyal ağının eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin ortalamalarının $\bar{X}_{BÖTE}=97.89$, $\bar{X}_{Y.D.}=94.29$ diğer bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarına kıyasla daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4:Öğrenim Görülen Bölüm Değişkeninin Sosyal Ağların Eğitsel Kullanım Düzeylerine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonucu

Değişken	<i>n</i>	Sıra ortalaması	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>	Anlamlı fark
BÖTE Bölümü (A)	46	221.61	5	19.14	.002	A-B, A-C,
Güzel Sanatlar Bölümü (B)	26	153.65				A-D, A-F
İlköğretim Bölümü (C)	208	163.86				E-B, E-C,
Türkçe Eğitimi Bölümü (D)	15	147.13				E-D, E-F
Yabancı Diller Eğitimi Bölümü (E)	34	202.99				
Özel Eğitim Bölümü (F)	16	144.09				

Gerçekleştirilen korelasyon analizinden elde edilen bulgulara göre, Facebook sosyal ağının eğitsel bağlamda kullanımı ile adı geçen sosyal ağın benimsenmesi arasında ($r=.57; p=.01$) pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (Tablo 5). Bulgular, öğretmen adaylarının Facebook sosyal

Sosyal Ağların Benimsenmesi ve Eğitsel Bağlamda Kullanımı Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

ağının benimsenmesi ölçeği alt boyutları ile eğitsel bağlamda kullanımı arasındaki ilişkinin Yarar algısı ($r=.47$; $p=.01$), Kolaylık ($r=.41$; $p=.01$), Kolaylaştırıcı faktörler ($r=.62$; $p=.01$) ve Topluluk kimliği ($r=.41$; $p=.01$) boyutlarında orta düzeyde ve pozitif yönde; Sosyal etki ($r=.14$; $p=.01$) boyutunda ise düşük düzeyde ve pozitif yönde olduğunu göstermektedir.

Tablo 5: Sosyal Ağların Benimsenmesi ve Alt Boyutları ile Eğitsel Bağlamda Kullanımı Arasındaki İlişki

	<i>Sosyal ağların benimsenmesi</i>	<i>Yarar algısı</i>	<i>Kolaylık</i>	<i>Sosyal etki</i>	<i>Kolaylaştırıcı faktörler</i>	<i>Topluluk kimliği</i>
Eğitsel amaçlı kullanım	.569**	.467**	.413**	.143**	.617**	.405**

** Korelasyon.01 düzeyinde anlamlıdır.

4. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada, öğretmen adaylarının Facebook sosyal ağının eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin görüşleri ile demografik özellikleri ve öğretmen adaylarının Facebook sosyal ağını benimseme düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada öğretmen adaylarının Facebook sosyal ağının eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin görüşlerinin orta düzeyin üzerinde olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu alanyazın araştırmalarının bulguları ile de desteklenmektedir (Kabilan vd., 2010; Öztürk ve Akgün, 2012; Sezgin vd., 2011; Stanciu vd., 2012). Elde edilen bu bulgu, öğretmen adaylarının sosyal ağları eğitsel bağlamda kullandıklarını ya da kullanma konusunda istekli oldukları şeklinde yorumlanabilir. Bu bulgunun ortaya çıkmasında sosyal ağların kullanıcılarına sağladıkları işbirliği, iletişim ve kaynak ve materyal paylaşımı gibi olanakların, halihazırda bu ortamları yoğun olarak kullanan bireylerin eğitsel faaliyetlerine de olumlu katkılar sağlayabileceğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu bulgunun nedenlerini daha doğru bir şekilde ortaya koymak amacıyla karşılaştırmalı araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Öğretmen adaylarının Facebook sosyal ağının eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin görüşleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu araştırmada elde edilen bir diğer bulgudur. Başka bir deyişle araştırmada, kadın öğretmen adaylarının Facebook sosyal ağını erkelere oranla daha yüksek bir düzeyde eğitsel veya akademik amaçlı olarak kullandıkları veya kullanmayı amaçladıkları ortaya çıkmıştır. Elde edilen bulgu, alanyazındaki çeşitli araştırmaların bulguları ile örtüşmektedir (Akyazı ve Tutgun Ünal, 2013; Mazman ve Usluel, 2011; Sezgin vd., 2011). Öte yandan, sosyal ağların eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin bezer diğer bazı araştırmalarda ise kadın öğrenciler ile erkek öğrencilerin sosyal ağların eğitsel bağlamda kullanımına yönelik görüşleri arasında bir farklılığa rastlanmamıştır (Baran ve Ata, 2013). Alanyazın araştırmaları ile ortaya çıkan farklılığın örneklemini oluşturan katılımcıların demografik özellik farklılıklarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Araştırmada elde edilen bu bulgunun daha sağlıklı olarak değerlendirilebilmesi amacıyla, farklı demografik

Hasan Özgür

özellikler sergileyen gruplar üzerinde sosyal ağların eğitsel amaçlı kullanımını inceleyen araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Facebook sosyal ağının kullanım sıklığı ile öğretmen adaylarının bu ağın eğitsel bağlamda kullanımına yönelik görüşleri arasında anlamlı bir fark olduğu bulgusu araştırmanın bir diğer bulgusudur. Başka bir deyişle bu bulgu, sosyal ağ üzerinde çevrimiçi olarak geçirilen süredeki artış ilgili ağın eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin görüşlerin de olumlu yönde artmasına vesile olduğu şeklinde yorumlanabilir. Araştırmada elde edilen bu bulgu, alanyazındaki bazı araştırmaların bulguları ile örtüşmektedir (Kayri ve Çakır, 2010). Benzer şekilde Sezgin ve diğerleri (2011) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, öğrencilerin sınıf düzeyindeki artışın başka bir deyişle sosyal ağların daha uzun zamandan beri kullanımının öğrencilerin ilgili ağların eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin görüşlerini de olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir. Bu bağlamda araştırmadan elde edilen bu bulgu, sosyal ağların iletişim, etkileşim ve işbirliği amaçlı olarak daha uzun süre ve/veya yoğun kullanımının bu ortamların kullanıcıları tarafından daha fazla benimsenmesine ve birçok farklı amacın yanı sıra eğitim amaçlı aktivitelerin de bu ortamlar aracılığı ile gerçekleştirmesine yol açabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmanın bir diğer bulgusu, öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölümleri ile Facebook sosyal ağının eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermiştir. Sosyal ağ kullanım sıklığının bölümlere göre değerlendirilmesinde, sosyal ağları daha sık kullanan ve sosyal ağ benimseme puanları daha yüksek olan bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarının bu ağların eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin olarak daha olumlu görüş bildirdikleri ortaya çıkmıştır. Başka bir deyişle bu bulgu, sosyal ağların kullanım sıklığındaki artışın bu ağların daha fazla benimsenmesine yol açtığı ve dolayısıyla da benimsenmedeki bu artışın da bu ortamların içerisinde eğitimin de olduğu farklı amaçlar için kullanımına yol açtığı şeklinde yorumlanabilir. Araştırmada elde edilen bu bulgunun daha sağlıklı olarak değerlendirilebilmesi amacıyla, sosyal ağların kullanım sıklığı ve benimsenmesinin bu ağların eğitsel amaçlı kullanımını üzerindeki etkisini inceleyen nitel ve nicel araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Facebook sosyal ağının eğitsel bağlamda kullanımı ile bu sosyal ağın benimsenmesi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ve Facebook sosyal ağın benimsenmesinin ilgili sosyal ağın eğitsel bağlamda kullanımını yordadığı araştırmada elde edilen bir diğer bulgudur. Daha açık bir ifade ile araştırmanın bu bulgusu, sosyal ağın benimsenmesindeki artışın ilgili ortamın eğlence, iletişim ve etkileşim faaliyetleri dışında, akademik amaçlarla da kullanılmasında olumlu etkileri olabileceğini işaret etmektedir.

Sonuç olarak öğretmen adaylarının Facebook sosyal ağını eğitsel bağlamda kullanımı ile Facebook sosyal ağının benimsenmesi arasındaki ilişkinin incelendiği bu araştırmada, her iki kavram arasında pozitif yönde ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Öte yandan öğretmen adaylarının sosyal ağların eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin görüşlerinin olumlu ve ortalamanın üstü bir düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır.

Bundan sonraki çalışmalarda öğretmen adaylarının sosyal ağların eğitsel bağlamda kullanımlarına ilişkin görüşleri üzerinde etkili olabileceği düşünülen

Sosyal Ağların Benimsenmesi ve Eğitsel Bağlamda Kullanımı Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

bilişsel ve davranışsal faktörleri ortaya çıkaracak farklı değişken ve ölçekler eklenerek yeni bir boyut kazandırılabilir. Ayrıca farklı özellikler ve uygulamalar barındıran diğer sosyal ağların benimsenmesi ve eğitsel bağlamda kullanımına ilişkin araştırmaları kapsayan çalışmalar alana katkı sağlayabilir.

5. Kaynakça

Ajjan, H., & Hartshorne, R. (2008). Investigating faculty decisions to adopt Web 2.0 technologies: Theory and empirical tests. *The Internet and Higher Education*, 11(2), 71–80.

Akyazı, E. ve Tutgun Ünal, A. (2013). İletişim fakültesi öğrencilerinin amaç, benimseme, yalnızlık düzeyi ilişkisi bağlamında sosyal ağları kullanımı [Purpose, adoption and level of loneliness relation and the use of social networks: a study on undergraduate communication students], *Global Media* 3(6), 1-24.

Balcı, B. (2010). E-öğrenme sistemindeki başarı faktörleri. U. Demiray, G. Yamamoto, M. Kesim. (Ed.). *Türkiye’de e-öğrenme: Gelişmeler ve uygulamalar* (s. 465-480). Ankara: Cem Web Yayınları.

Baran, B. ve Ata, F. (2013). Üniversite öğrencilerinin Web 2.0 teknolojileri kullanma durumları, beceri düzeyleri ve eğitsel olarak faydalanma durumları [University students’ Web 2.0 technologies usage, skill levels and educational usage]. *Eğitim ve Bilim*, 38(169), 192-208.

Blansky, D., Kavanaugh, C., Boothroyd, C., Benson, B., Gallagher, J., Endress J., & Sayama, H. (2013). Spread of academic success in a high school social network. *PLoS ONE* 8(2):e55944. doi:10.1371/journal.pone.0055944

Cerit, Y. (2010) Öğretmen öz-yeterlik ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması ve sınıf öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançları. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 6 (1), 68-85.

Celik, I., Sahin, I., Eren, F., & Akturk A. O. (2012). *Analysis of the Facebook use purposes of pre-service teachers with different variables*. 6th International Computer and Instructional Technologies Symposium, Gaziantep.

DeLacey, B., & Leonard, D. (2002). Case study on technology and distance in education at the Harvard Business School. *Educational Technology & Society*, 5(2). http://ifets.ieee.org/periodical/vol_2_2002/delacey.html.

Ekici, M. ve Kıyıcı, M. (2012). Sosyal ağların eğitim bağlamında kullanımı. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (2012) 5/2, 156-167.

Hasan Özgür

Ellison, N. B. (2008). Introduction: Reshaping campus communication and community through social network sites. In G. Salaway, J. B. Caruso, & M. R. Nelson, *The ECAR Study of Undergraduate Students and Information Technology*, (Research Study, Vol. 8). Boulder, CO: EDUCAUSE Center for Applied Research <http://net.educause.edu/ir/library/pdf/ers0808/rs/ers08082.pdf>

Kabilan, M. K., Norlida, A, & Abidin J. Z. M.(2010). Facebook: An online environment for learning of English in institutions of higher education? *Internet and Higher Education*, 13 (2010), 179-187 doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.iheduc.2010.07.003>

Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar-İlkeler-Teknikler*, (15.Baskı). Ankara: Nobel Yayınevi

Kayri, M., & Çakır, Ö. (2010). An applied study on educational use of Facebook as a Web 2.0 tool: The sample lesson of computer networks and communication. *International journal of Computer Science&Information Technology (IJCSIT)* 2(4), 48-58. <http://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/1009/1009.0402.pdf>

Kirschner, P. A., & Karpinski, A. C. (2010). Facebook and academic performance. *Computers in Human Behavior*, 26, 1237–1245.

Lampe, C., Ellison, N., & Steinfeld, C. (2008). *Changes in use and perception of Facebook*. In Proceedings of the ACM 2008 conference on computer supported cooperative work (pp. 721–730). New York: ACM

Lim, T. (2010). The use of Facebook for online discussions among distance learners. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 11(4). https://tojde.anadolu.edu.tr/tojde40/articles/article_2.htm

Madge, C., Meek, J., Wellens, J., & Hooley, T. (2009). Facebook, social integration and informal learning at University: It is more for socialising and talking to friends about work than for actually doing work. *Learning, Media and Technology*. 34(2), 141-155. <http://dx.doi.org/10.1080/17439880902923606>

Mason, R. (2006). Learning technologies for adult continuing education. *Studies in Continuing Education*, 28(2), 121-133.

Mazman, S. G. (2009). *Sosyal ağların benimsenme süreci ve eğitsel bağlamda kullanımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Mazman, S. G., & Usluel, Y. K. (2011). Gender differences in using social networks. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi -TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology* 10(2), 133-139.

Öztürk, M. ve Akgün, Ö. E. (2012). Üniversite öğrencilerinin sosyal

Sosyal Ağların Benimsenmesi ve Eğitsel Bağlamda Kullanımı Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

paylaşım sitelerini kullanma amaçları ve bu sitelerin eğitimlerinde kullanılması ile ilgili görüşleri. *Sakarya University Journal of Education*, 2/3 (Aralık 2012), 49-67.

Pasek, J., & Hargittai, E. (2009). Facebook and academic performance: Reconciling a media sensation with data. *First Monday*, 14(5).

Pempek, T. A., Yermolayeva, Y. A., & Calvert, S. L. (2009). College students' social networking experiences on Facebook. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30 (3), 227-238. doi:10.1016/j.appdev.2008.12.010

Quintly, (2013, June). Facebook country stats. <http://www.quintly.com/facebook-country-statistics/turkey/?period=1month> web adresinden 27.06.2013 tarihinde erişilmiştir.

Radcliffe, (2002). Technological and pedagogical convergence between work-based and campus-based learning. *Educational Technology&Society*, 5(2). http://ifets.ieee.org/periodical/vol_2_2002/radcliffe.html.

Roblyer, M. D., McDaniel, M., Webb, M., Herman, J., & Witty, J. V. (2010). Findings on Facebook in higher education: A comparison of college faculty and student uses and perceptions of social networking sites. *Internet and Higher Education*, 13, 134-140.

Selwyn, N. (2009). Faceworking: Exploring students' education-related use of Facebook. *Learning, Media and Technology*, 34:2, 157-174. doi: <http://dx.doi.org/10.1080/17439880902923622>

Sezgin, S., Erol, O., Dulkadir, N. ve Karakaş, A. (2011). *Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri (BÖTE) öğrencilerinin Facebook kullanım amaçları ve eğitsel bağlamdaki kullanımı ile ilgili görüşleri: MAKÜ örneği (2011)*. IETC-International Educational Technology Conference. İstanbul University-May 25-27, 2011 İstanbul/TURKEY (2011)

Socialbakers (2013, April). *Local/Regional Reports*. <http://www.socialbakers.com/facebook-statistics/turkey> web adresinden 03.04.2013, tarihinde erişilmiştir.

Stanciu, A., Mihai, F., & Aleca, O. (2012). Social networking as an alternative environment for education. *Accounting and Management Information Systems*, 11(1), 56-75.

Türkiye İstatistik Kurumu- TÜİK (22, Ağustos, 2013). 2013, Hane halkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13569> web adresinden 28.08.2013, tarihinde erişilmiştir.

Usluel, Y. K. ve Mazman, S. G. (2009). Sosyal ağların

Hasan Özgür

benimsenmesi ölçeği. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 8(15). 137-157.

Vitkauskaitė, E. (2011). Cultural adaptation issues in social networking sites. *Economics and Management*, 2011(16), 1348-1355.

Warschauer, M. (2009). Foreword. In M. Thomas (Ed.), *Handbook of research on web 2.0 and second language learning*. Hershey, PA: Information Science Reference.

West, A., Lewis, J., & Currie, P. (2009). Students' Facebook "friends": Public and private spheres. *Journal of Youth Studies*, 12(6), 615–627.

Sosyal Ağların Benimsenmesi ve Eğitsel Bağlamda Kullanımı Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi